

Het verdwenen journalistieke geheugen van Nederland

01-07-2016 09:57

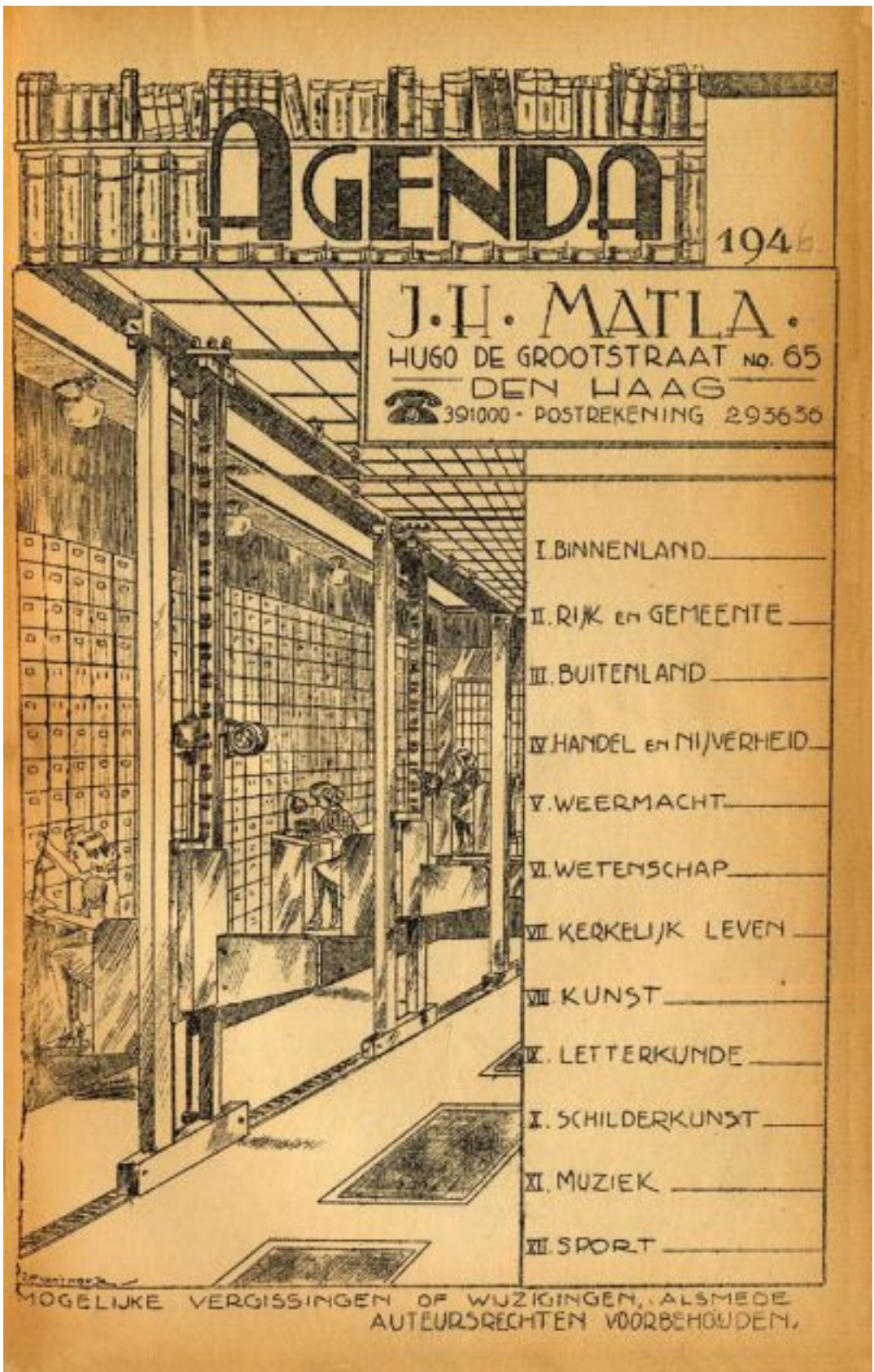

Ooit werd het Haagsch Persbureau Matla het geheugen van journalistiek Nederland genoemd. Het was dan ook geen doorgeefluik van persberichten, maar een informatie- en documentatiedienst. Het persbureau werd in 1927 opgericht door de Haagse journalist Jean Hubert Matla en was tot 1995 gevestigd aan de Riouwstraat 138 in Den Haag.

In die periode verzamelde en archiveerde Matla met zijn staf knipsels uit binnen- en buitenlandse kranten en tijdschriften, stak die in envelopjes en documenteerde de inhoud op een van de uiteindelijk twee miljoen fiches. Die werden gerubriceerd opgeslagen in meterslange houten ladekasten. Tegen betaling konden journalisten die raadplegen. Ook gaf Matla een maandelijkse agenda uit met een overzicht van aanstaande jubilea, historische gebeurtenissen en verjaardagen van notabelen. Voor geabonneerde redacties van landelijke en regionale dagbladen en omroepbladen was deze zogeheten *Matla Agenda* een inspiratiebron voor onderwerpen, maar ook een rijke bron voor gerecycled nieuws en curieuze achtergrondverhalen. In het klein was het een papieren Google voor de Nederlandse pers.

Heiligendagen en jubilea

Voor de Tweede Wereldoorlog werd de *Matla Agenda* aanvankelijk maandelijks verstuurd aan katholieke kranten en tijdschriften. Zo worden de dagen van heiligen en jubilea van priesters en bisschoppen vermeld. Maar geleidelijk aan kwamen ook de beroepingen van dominees en hun jubilea voor in de agenda. De *Matla Agenda* was tevens een historische almanak met jubilea van instituten en bedrijven, jubilea van de geestelijkheid, emiraten, speelschema's van orkesten en vastlegging van de feestdagen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog ging het bureau ondergronds, maar het verstuurde nog maandelijks de agenda. Volgens een naamgenoot van Matla, Pelle Matla, werd de gestencilde *Matla Agenda* tot in 1941 uitgegeven.*

AGENDA

1946

J.H. MATLA.
HUGO DE GROOTSTRAAT no. 65
DEN HAAG
☎ 391000 - POSTREKENING 293636

- I. BINNENLAND _____
- II. RIJK en GEMEENTE _____
- III. BUITENLAND _____
- IV. HANDEL en NIJVERHEID _____
- V. WEERMACHT _____
- VI. WETENSCHAP _____
- VII. KERKELIJK LEVEN _____
- VIII. KUNST _____
- IX. LETTERKUNDE _____
- X. SCHILDERKUNST _____
- XI. MUZIEK _____
- XII. SPORT _____

MOGELIJKE VERGISSINGEN OF WUZIGINGEN, ALSMEDE AUTEURSRECHTEN VOORBEHOUDEN.

In 1968 overleed Matla en werd het archief en de agenda voortgezet door de dames Huberts en Kortekaas, ook wel de Dames Matla genoemd. Maar in 1995 sloot het persbureau zijn deuren en werd het voor 200.000 gulden verkocht aan Wegener. Het werd ondergebracht bij het Wegener Informatie Centrum in Den Haag, dat ook de archieven van de Sijthoff Pers en Haagsche Courant beheerde, evenals een indrukwekkend Oranje-archief.

Bij de overname leefde het idee om de hele *Matla Agenda* te digitaliseren. Maar daar kwam het nooit van. In 2011 werden deze archieven, inclusief het Matla Archief, voor 1 euro overgedaan aan de Media Info Groep in Almere. Alles zou gedigitaliseerd worden, een absolute monsterklus, bovendien moesten er nog vele miljoenen links aangebracht worden.

Gestaakt

Na een aantal proeven werd het project echter gestaakt, mede omdat de markt weinig belangstelling meer had voor dit soort informatie. De enveloppen en kaartjes gingen een vuilcontainer in, op een deel van het meubilair en een kleine selectie uit de enveloppen en kaartjes na, die naar het Persmuseum en het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (ISSG) gingen. Met andere woorden: erfgoed, opgebouwd in 67 jaar, werd in één klap vernietigd.

Erfgoed, opgebouwd in 67 jaar, werd in één klap vernietigd

Ondergronds

Bij toeval zijn echter twee clusters uit de *Matla Agenda* tussen 2002 en 2004 als proef gedigitaliseerd en zo gered van de papiervernietiger. In totaal zijn er 54.000 items uit de *Matla Agenda* door een kloosterbrigade van computermunniken overgetikt. Een cluster van 36.557 items dat het einde van de rock-'n-rolljaren van 1959 tot en met 1962 beslaat, en een cluster uit de Tweede Wereldoorlog, van 1 januari 1940 tot 31 december 1945, dat in totaal 17.450 items telt. Dat dit cluster bestaat is opvallend omdat de *Matla Agenda* in 1941 gestaakt zou zijn, toen het Haagsch Persbureau Matla ondergronds ging. Deze items zijn gedigitaliseerd aan de hand van een verzamelbundel van gestencilde uitgaven van de *Matla Agenda*. Waarschijnlijk zijn deze agenda's geproduceerd door de Dames Matla, terwijl Matla zelf actief was in het verzet.

(Roodkoperen schaalje, relatiegeschenk *foto van Marktplaats*)

De traditie van een persagenda is sinds 1996 voortgezet met de *Nieuwsbank PersAgenda*. Deze doet soms denken aan de oude Matla, maar bevat ook veel berichten die voor journalisten en persfotografen eenvoudig onmisbaar zijn, zoals bepaalde embargoberichten. Het gaat om honderden persberichten, die soms meer dan een jaar vooruit kijken.

*Zie de [longread](#) van 17 pagina's van Pelle Matla.

[Jak Boumans](#)

Jak Boumans